No. 3. Twaalfde Jaargang. Maart 1892.

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR DE VEREENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Alle brieven, REDACTIE of ADMINISTRATIE betreffende, te adresseeren aan den **Secretaris-Penningmeester**, te *Amsterdam*.

Lid der VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ is elk, die haar doel wil helpen bevorderen en een jaarlijksche contributie betaalt van f 3.—. Men wordt lid door aanmelding bij den secretaris-penningmeester of een der andere bestuursleden. Het vereenigingsjaar loopt van 1 Jan. tot 31 Dec. De contributie wordt in het begin van het jaar per postwissel bij den secretaris-penningmeester ingewacht, die daarvoor in Februari formulieren toezendt. Over het niet aldus betaalde wordt later per postkwitantie beschikt.

De leden der Vereeniging ontvangen, behalve een exemplaar van het blad, zooveel exemplaren als zij aanvragen ter verspreiding. Voorloopig kan dit aantal echter, bij betaling van de enkele contributie, niet meer dan 10 per maand bedragen.

Dit blad verschijnt den eerste van elke maand. Prijs per jaar f 1,25, franco per post. Men abonneert zich bij alle boekhandelaren en bij den Secretaris, doch niet anders dan voor den geheelen jaargang.

Het abonnementsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December. Over het bedrag wordt in de eerste drie maanden beschikt.

BESTUUR DER VEREENIGING.

Mr. L. Zegers Veeckens, Notaris te Amsterdam, Voorzitter.
C. Guldensteeden Egeling, Apotheker te Zeist.
Dr. G. P. Kortenhorst, Arts te Weesp.
Dr. C. N. van de Poll, Arts te Amsterdam.
G. B. Schmidt, Apotheker (Binnengasthuis) te Amsterdam, Secretaris-Penningmeester.

GETAL LEDEN 998.

De eerste twee artikelen van de Statuten der VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 20 Juli 1890, luiden:

Art. 1. De Vereeniging tegen de Kwakzalverij is gevestigd te Amsterdam.

Zij heeft ten doel de bestrijding der kwakzalverij, in het bijzonder die met geneesmiddelen.

Art. 2. De Vereeniging tracht haar doel te bereiken:

a. door het onderzoek van als geneesmiddelen aanbevolen stoffen;

b. door het nasporen van de bedriegelijke handelwijzen die bij het aanbevelen van de middelen worden te baat genomen;

c. door het bekend maken der uitkomsten van het onder *a* en *b* genoemde;

d. door het bevorderen van de toepassing der wettelijke bepalingen, die de kwakzalverij kunnen tegengaan;

e. door aan te dringen op betere wettelijke bepalingen ter bestrijding der kwakzalverij.

—

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is geoorloofd en wordt, ter bevordering van het doel der Vereeniging, dringend verzocht.

INHOUD:

Verzoek aan de Redacties van Dag- en Weekbladen.
Hoofdartikel: Sequah.
Berichten: Adressen van den Geneesk.-raad van Noord-Holland. — Een niet herstelde Sequah-patiënt. — Dood van deurwaarder Lach. — Een dagblad dat de Sequah-advertenties geweigerd heeft. — Mededeeling van Windelincx en Enthoven. — Fabrieksmerken. van kwakzalverijen. — Verbod aan de Oostenrijksche apothekers betreffende Richter's Anker-middelen. — Verbod van invoer in Rusland.
Grootere artikelen: Sequah en de dagbladen. — De apotheek van Sequah. — Sequah de Godsgezant. — De magnetiseur te Haarlem.
Correspondentie.

Aan de Redacties der Nederlandsche Dag- en Weekbladen.

Wijl het Bestuur der Vereeniging gevolg wenscht te geven aan het, ook op de laatst gehouden Algemeene Vergadering besproken, voornemen om advertenties tegen de kwakzalversmiddelen te plaatsen, vooral in die bladen welke zich onthouden van het opnemen van kwakzalvers-advertenties, verzoekt de ondergeteekende opgaaf van de respectieve administraties der bladen, welke voor het plaatsen van advertenties in aanmerking wenschen te komen.

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging tegen de Kwakzalverij,
G. B. SCHMIDT.

Sequah. (1)

Nog altijd trekt de verzameling *meer* dan fatsoenlijke menschen, die men onder den collectieven naam van Sequah-bende kan samenvatten, in ons land van stad tot stad, overal dezelfde kunsten vertoonende, met het doel de terpentijn en olie en het aftreksel van rhabarber tegen grof geld — want men moet er veel gebruik van maken — van de hand te zetten.

En dit schijnt — dank zij de overgroote onwetendheid van het publiek op het stuk van geneesmiddelen — vrij wel te gelukken.

In Leiden en Dordrecht heeft onze Vereeniging bij wijze van proef niets gedaan. — Zij wilde, nu het publiek reeds meer dan voldoende gewaarschuwd was, en heel Nederland kon weten waarvoor de Vereeniging Davenport hield en welke waarde zij aan zijne geneesmiddelen hechtte, eens zien hoe het dan ging.

En wat een raadsel schijnt, — een raadsel dat wij al die hoogwijze redacties van dagbladen, zooals Tijd, Standaard, Amsterdamsche Courant, enz., redacties die op hoogen toon van gezag decreteerden, dat de Vereeniging juist het publiek naar den kwakzalver toejoeg, dat zij de meeste reclame voor hem maakte, ter oplossing geven, — nergens was de toeloop zoo groot, het enthousiasme zoo meesleepend als in de beide genoemde steden en vooral in Dordrecht.

Hier in het midden latende of de Vereeniging verder gebruik zal maken van de verzamelde feiten, aanteekeningen en waarnemingen, beginnen wij met in het Maandblad een verslag te geven van het voornaamste wat in Dordrecht gebeurd is. Dit geschiedt vooral om te wijzen op al de listen, die de slimme kwakzalver gebruikt, niet om te genezen — och neen, dat gaat vanzelf in een paar minuten, voor elk jaar, dat de rhumatiek geduurd heeft, zoo ongeveer één minuut — maar om zijn olie en terpentijn, zijn rhabarber en aloë aan den man te brengen. Deden wij dit niet, de kwakzalver zou in de publieke opinie spoedig bekend staan als een edelmoedig, menschlievend, hulpvaardig mensch, die wel een middeltje tegen rhumatiek verkocht, maar och dat was om toch een bestaan te hebben; al wat hij overhield, gaf hij den armen.

Nu reeds is er een predikant te Dordrecht toegekomen om Davenport een godsgezant te noemen! Nu, wij hebben waarschijnlijk minder verstand van dat soort gezanten dan Ds. EIGEMAN, maar een godsgezant die, als men hem vraagt: is uw middel tegen de *rhumatiek* ook goed voor *liesbreuken* en *toevallen?* het antwoord geeft: Ja, zend spoedig *f* 20, maar vooral spoedig! is al een zeer bijzonder soort van godsgezant. Ons dunkt dat het dan een godsgezant is met een reukje van het tuchthuis.

Doch vooraf een paar nieuwtjes voor onze lezers.

Het is ons ijverig lid te Haarlem, den heer WILLEM F. OVERHOFF, gelukt de legende van het ontstaan der Sequah-middelen op te sporen.

Hij schrijft ons het volgende: *De overlevering zegt dat Sequah, reizende in de prairieën, zag hoe een zijner ezels, sinds eenige dagen ongesteld, zich afscheidde van de kudde en op een plek, waar niet het gewone prairiegras groeide, ging grazen. Na zich even aan de aldaar groeiende kruiden te hebben te goed gedaan, begon de ezel, die lijdende was aan rhumatiek, te dansen en te springen. Zóó ontdekte de groote man het wonderkruid. Hij redeneerde terecht: wat goed is voor dien eenen ezel, is ook goed voor de andere — menschen.*

Vervolgens is er blijkens het *Leidsche Dagblad* een nieuwe wonderkracht in de Sequah-olie ontdekt. Zondag 7 Februari is de behandeling met Sequah-olie toegepast op de *mummie van Moeder de Gans* en — met succes. — Of de masseur Dr. Vestdijk, de groote aanbidder der olie en terpentijn van de Sequah-Company, hierbij geholpen heeft, is ons niet bekend.

En nu ter zake.

Wie nauwkeurig nagaat al hetgeen Davenport van af de tribune tot *zijn* publiek zegt, zal den indruk gekregen hebben, dat de kwakzalver voor geen leugen terugdeinst en zonder blikken of blozen in de eene stad precies het omgekeerde zegt van hetgeen hij vroeger verteld heeft. Het is hem slechts te doen om zijn waar, of liever de waar der maatschappij die hem uitgezonden heeft, aan den man te brengen. Daarvoor is hem geen leugen te groot, geen list te laag. Het is bij hem alles kwade trouw en in dit opzicht dient hij zijn lastgevers uitstekend.

Den 21 Januari trad hij het eerst te Dordrecht op. Zijn gevolg bleek vermeerderd te zijn met den chronischen gewrichtsrhumatieklijder Plomp uit Amstelveen, dezelfde die den tweeden dag te Amsterdam op de tribune behandeld is en toen door den arts *Eijkman* onderzocht en niet genezen verklaard werd. Deze man dient nu als levend advertentieblad, hoewel zoo nu en dan door de verslaggevers der dagbladen gemeld wordt, dat hij niet al te best loopt, of nog wat krom in de knieën is.

Ook fungeert hij in den laatsten tijd als onderteekenaar van een der attesten, die door de Sequah-Company in de dagbladen worden gepubliceerd.

Al dadelijk begon Davenport te liegen met te vertellen, dat hij niet gewoon was meer dan één persoon op één avond te behandelen en dit dus, blijkbaar als gunst, omdat zich twee lijders een uit Dordrecht en een uit den Haag, aangemeld hadden, nu wel zou doen. Het publiek dat toen om hem heen stond, wist niet, dat hij gewoon was twee patiënten op één avond te behandelen, en het was hem natuurlijk te doen om dat publiek te winnen.

Ook kwam nu een nieuwe financieele operatie voor den dag. Reeds in Alkmaar was hij begonnen een kleine entrée te heffen. (10 cts.) Ook te Dordrecht deed hij dit met de belofte, dat dat geld tot liefdadige doeleinden zou worden besteed. Vroeger werd dat geld aangewend voor de milddadigheidsvertooningen der Sequah-bende of in goed Hollandsch gezegd, bestemd voor het omkoopen der publieke opinie en voor het vormen van een hosannah-roepende, paardenuitspannende en, zoo noodig, glazen-

(1) Het vervolg van onze beschouwing over „Verkoop van geneesmiddelen", het proefschrift van Mr. Pleyte, moet, wegens plaatsgebrek, tot een volgend nommer blijven liggen.

ingooiende lijfwacht, uit de kas der Maatschappij genomen, doch al doende leert men. Sinds Alkmaar had Davenport begrepen, dat het nog voordeeliger was, het kijklustige publiek zelf dezen schadepost te doen betalen. Aan sommige lieden kon hij altijd nog vrijbilletten geven. Zoo sneed het mes aan twee kanten en, zooals wij zien zullen, bleef ook hiervan nog wat aan den strijkstok hangen.

In de zitting van 28 Januari kreeg hij het te kwaad met den redacteur der *Dordrechtsche Courant*. Hij deelde namelijk mede, dat de heer W. Steiner, de president van het gebouw waarin de vertooningen gegeven werden, een brief in zijn (Sequah's) belang aan die courant had geschreven en dat de afdeeling Dordrecht en Omstr. van onze Vereeniging die courant verboden had ten gunste van Sequah te schrijven.

De Redactie tikte in haar nommer van 26 Januari den leugenaar aldus op de vingers:

„De heer W. Steiner vervoegde zich Zaterdagnamiddag aan ons bureau met het verzoek, een ingezonden artikel op te nemen, waarin Sequah werd aanbevolen. Dit hebben wij geweigerd, evenzeer als een verzoek van de afd. Dordt der V. t. d. K., om van Sequah geen melding te maken, moest worden afgewezen. Dat van een „verbod" geen sprake kan zijn, behoeven wij wel niet nader uiteen te zetten; het bestuur der genoemde afdeeling zal ongetwijfeld bereid zijn, tegenover ieder de grove onwaarheid te erkennen van hetgeen door Charles Davenport op gezag van den heer Steiner is beweerd, evenzeer als wij vertrouwen, dat de waarheidsliefde van den president van *Musis* groot genoeg is, om in het openbaar te verklaren, dat Sequah zich heeft vergist.

„Wij zijn ten aanzien van Sequah geheel objectief, zooals blijken kan uit de verslagen, die wij van de zittingen hebben gegeven. Wij geven de feiten, zooals wij ze zien, meer niet; en meenen daarmede, in dit geval, het „belang der burgers van Dordt" het best te dienen."

Dienzelfden avond moest een rheumatieklijder, die het tooneel werd opgedragen, voor f 68.75 aan olie koopen, dan zou hij in twaalf dagen genezen zijn, zei Davenport. Want het wrijven scheen bij dezen patient op de tribune niet te gaan, de electrische vlugheid van de middelen, en de onmiddellijke verlichting (lees het prospectus maar) lieten den kwakzalver dezen keer in den steek.

Tusschen haakjes moeten wij even aanstippen dat elken avond geregeld twee lijders zoogenaamd genezen werden. Niemand uit het Dordsche publiek kwam op den inval om te laten merken dat de gunst van den eersten avond, om twee lijders te behandelen, kwakzalvershumbug was geweest.

Den 25 Jan. deed Davenport, natuurlijk in het publiek — want anders geeft het geen winst — amende honorable aan een heer, dien hij een paar dagen te voren wat ruw bejegend had.

Tevens werd een ander punt behandeld. Iemand had hem schriftelijk gevraagd wat hij met het geld deed dat er van de entreés overschoot, want volgens de verslagen had hij reeds circa f 365 ontvangen en pas f 40, ten minste in het openbaar, aan cadeaux uitgereikt.

Na wat gezwets, want de zaak was moeielijk voor Davenport, dit erkennen wij gaarne, deelde hij mede dat van nu af voor dat geld dagelijks een maaltijd aan 50 volwassen personen of aan 100 kinderen zou gegeven worden, zooals wij later vernamen à f 1 per persoon: Dit was opnieuw een zeer sluwe zet die doel trof, want van nu af waren, als wij de Dordsche bladen moeten gelooven, aller harten voor hem gewonnen. Zijn bonhommie, zijn geestigheid, zijn welsprekendheid (stijl Handelsblad) overwon elken tegenstand, want wie voortaan tegen hem optrad kon niet anders zijn dan een lid der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, die snoode vereeniging, welke alleen uit concurrentiegeest hem zoo onverdiend bejegende alsof hij de grootste booswicht was, hij, Davenport, de grootste weldoener (in het openbaar) van onzen tijd, de milddadigheid (op kosten van het nieuwsgierig publiek) in eigen persoon.

Bovendien kreeg het publiek nog even een leugentje op den koop toe. De politie, zei Davenport, zou 's middags 12 uur de kaarten voor die gratis-middagmalen uitreiken. De zaak was eenvoudig, dat de politie bij de uitdeeling der kaarten de orde bewaarde, want dat het juist niet het ordelijkste publiek was, dat van die quasi-milddadigheid gebruik maakte, kan ieder begrijpen.

Toen de bende reeds vertrokken was, kon men in de *Dordsche Courant* het volgende lezen:

„De reden, waarom Davenport (Sequah), de man der reclame, zoo met stille trom Dordrecht verlaten heeft, is ons thans opgehelderd. Zooals algemeen bekend is, werd in verschillende séances door hem beweerd dat hetgeen van entrées overbleef, na aftrek der noodzakelijke onkosten en van de kosten der maaltijden, ingevolge toezegging aan den heer kapelaan Dalfgrauw, zou worden afgedragen aan de R.-K. Kraamvrouwen-vereeniging „St.-Elisabeth" te Dordrecht. Genoemde vereeniging heeft echter geen cent ontvangen en eene verantwoording der gebeurde gelden heeft Davenport geheel achterwege gelaten.

Naar verder wordt medegedeeld, is Davenport er nog niet in geslaagd een apotheker te vinden, zoodat hij in Den Haag de Sequah-middelen niet openlijk kan verkoopen. Toch schijnen zij op andere wijze aan den man gebracht te worden."

In dezelfde séance (van 25 Jan.) deelde Davenport voor het eerst mede dat zijn apotheker Stütterheim ziek was. Diens gezondheid was geruïneerd, doordat hij door een apotheker, te Dordt wonende, te Haarlem gegijzeld was voor een kleine schuld. Hij begon natuurlijk terstond te speculeeren op het medelijden van zijn publiek om het tegen de apothekers te Dordrecht op te zetten, want zoodra hij zijn kans schoon ziet, spreekt hij opruiende taal tegen den geneeskundigen stand in het algemeen, denkende: in troebel water is het goed visschen.

En wat de gezondheid van dien Stütterheim betreft, de man had al sedert jaren, waarschijnlijk door eigen gedrag, een geruïneerde gezondheid, want hij was een echte drinkebroer, zooals Davenport meermalen in het publiek mededeelde.

Intusschen vormt hetgeen met dezen man te Dordrecht gebeurd is, een zeer tragisch incident in de heele Sequah-geschiedenis en toont ten duidelijkste aan hoe gruwzaam Davenport als kwakzalver moet zijn, en ook is, en welke schijnheilige gestalten hij kan aannemen ten einde aan zijn opdracht, zooveel mogelijk van de waardelooze Sequah-middelen te verkoopen, te voldoen.

Al spoedig werd Stütterheim bedlegerig en was het te voorzien dat zijn einde niet ver meer was. De zieke werd nu gedwongen op een bed in de zoogenaamde apotheek te liggen, want, ging hij naar een ziekeninrichting, dan had Davenport geen apotheker en kon dan het ijzer niet smeden terwijl het heet was, d. w. z. aan het einde van de séance zooveel mogelijk van de Sequah-middelen verkoopen.

Deze apotheek, of liever de Bestuurskamer van het gebouw Musis, grensde aan de zaal waarin des avonds de vertooningen gehouden werden, zoodat de zieke op zijn bed, dat al spoedig zijn sterfbed werd, al de ongemakken van de schetterende muziek en het getier van de ruwe volksmenigte ondervond. En Davenport liet dit toe, moest dit wel toelaten, want anders had de Sequah-maatschappij te veel schade geleden. Voor zoo'n verloopen apotheker kwam het er toch niet op aan. Het eenige wat hij liet doen was, de muziek meer achteraan in de zaal te plaatsen, en dit was zeker al een groote concessie aan de menschlievendheid gebracht.

En zooals men wel kan denken: het overlijden en de teraardebestelling van den ouden S. gaf Davenport unieke middelen van reclame aan de hand. Op den laatsten avond — Zondags in den nacht stierf S. — speelde de muziek alleen treurige stukjes, zoodat het publiek in een plechtige stemming kwam, en bij het begraven werden twee groote kransen op de kist gehecht, een van Davenport en een van het personeel. En aan het graf werd op verzoek van Davenport een lijkrede gehouden door den predikant Jacob Eigeman te Dordrecht, denzelfden die Davenport voor een godsgezant houdt.

Wij moeten nu nog een woordje spreken over zekeren N. R. de Leeuw, een leuke baas, die slim genoeg is om wat in Sequah-middelen te handelen. Dat heer is, onder meer, vice-consul van Brazilië en woont te Amsterdam, Reguliersbreestraat 21. Te Roozendaal en elders noemde hij zich, zooals wij vernemen: consul van Brazilië; nu, vice-consul is ook wel wat min.

Reeds in ons blad van October 1891 hebben wij op dat heer gewezen. Wij vernemen, dat hij bij de Sequah-maatschappij een best baantje heeft, nl. een tractement van f 3000. Hij gaat nu ook trouwen met de dochter van den man, die hem, zooals men zegt, aan dat edele baantje hielp, maar aan zijn eigen kantoor de gelden der Sequah-maatschappij uitbetaalt.

Het zal Wolf en Leeuw weinig kunnen schelen, wat maatschappij Sequah is. Centen verdienen is nommer een.

BERICHTEN.

Krachtig optreden van een Geneeskundigen Raad. De Geneesk. Raad voor Noord-Holland heeft, naar aanleiding van een besluit in de laatste wintervergadering genomen, de beide onderstaande missives verzonden, die wij, omdat zij onze zaak zoo nauw raken, in haar geheel uit het *Weekblad van het Recht* overnemen:

I.

„Aan Zijne Excellentie den Heer Minister van Binnenlandsche Zaken.

„De Heer Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht in Noord-Holland heeft — gelijk ZEdGestr. aan den Geneeskundigen Raad in deze provincie mededeelde — aan Uwe Excellentie uiteengezet het in vele gevallen onvoldoende van de middelen, welke ter opsporing van overtredingen van de geneeskundige wetten, aan het geneeskundig Staatstoezicht, zoowel als aan het Openbaar Ministerie, ten dienste staan. Ook den Geneeskundigen Raad voornoemd is het bekend, hoe dikwijls òf reeds eene vervolging, òf althans eene veroordeeling moet afstuiten op gemis aan voldoend bewijs. De Inspecteur heeft dit in zijne uiteenzetting aan Uwe Excellentie met tal van voorbeelden toegelicht; en de Raad verneemt in iedere zijner vergaderingen van nieuwe gevallen waarin deze misstand voorkwam.

„Naar het oordeel van den Raad ligt de oorzaak van dit verschijnsel voornamelijk in twee omstandigheden: in het *gemis aan een voorbereidend gerechtelijk onderzoek* en in het *onvoldoende van het voorbereidend politie-onderzoek.*

„Vóór 1 September 1886 werden althans de belangrijkste overtredingen van de geneeskundige wetten in eersten aanleg voor de arrondissements-rechtbanken berecht. Sinds dien dag behooren zij, als *overtredingen* (a. 436 Swb. en a. 11 Inv.w.) tot de competentie van den kantonrechter. Hierdoor is vervallen de gelegenheid tot „voorloopige informatiën" of „gerechtelijke instructie" door den „rechter-commissaris, belast met de instructie der tot de bevoegdheid der arrondissements-rechtbanken behoorende strafzaken." In den aanvang heeft wel een enkele officier van justitie beproefd ook in deze zaken „voorloopige informatiën" van eenen rechter-commissaris uit te lokken; doch tevergeefs; de rechters-commissarissen wezen — ook o. i. terecht — de vordering daartoe af op grond van de wet.

„Door deze verandering nu van rechtstoestand zijn maar al te dikwijls uitgesloten b. v. voorbereidende confrontaties van getuigen onderling en met beklaagden, alsook opdrachten aan deskundigen van bepaalde onderzoekingen omtrent de samenstelling van als geneesmiddelen aangewende stoffen; en in 't algemeen die nauwgezette nasporingen welke een rechter-commissaris met de hem ten dienste staande middelen instellen en telkens aanvullen kan. Toch zijn juist vele overtredingen van geneeskundige wetten, hoezeer juridisch misschien eenvoudig, feitelijk van bijzonder ingewikkelden aard.

„Voorschreven gemis wordt te sterker gevoeld, omdat bovendien het voorbereidend onderzoek door de politie — de technische zoowel als de algemeene — niet altijd voldoende kan zijn. De ambtenaren van het geneeskundig Staatstoezicht en de leden der geneeskundige raden kunnen wel sommige overtredingen, b. v. verboden toestanden van apotheken, fabrieken, scholen, begraafplaatsen enz., bij procesverbaal constateeren. Maar die menigte overtredingen waarbij de overtreders òf wel optreden in 't geheim òf wel alles op ontduiking hebben aangelegd, zooals onbevoegde uitoefening van de geneeskunst, verboden bereiden, afleveren of verkoopen van geneesmiddelen, handelingen in strijd met de voorschriften der wet op de besmettelijke ziekten e. a. m., deze alle kunnen veelal niet anders worden aan het licht gebracht, dan door herhaalde detectieve nasporingen, waartoe voormelde ambtenaren en raden niet geroepen en niet geschikt zijn.

„Nu kunnen wel de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten krachtens a. 22 al. 2 Wetb. v. Strafvord. door de politiebeambten nasporingen doen instellen; doch vooreerst beperkt de wet dat tot gevallen, waarin reeds „processen-verbaal" toegezonden werden; maar bovendien zijn, uit den aard hunner betrekking, de ambtenaren van het geneeskundig Staatstoezicht veel meer dan de ambtenaren van het Openbaar Ministerie bij de kantongerechten de aangewezen personen om bij zoodanig politieonderzoek leiding te geven; en eindelijk zal van politiebeambten eerst dan in deze zaken goede hulp te wachten zijn, wanneer zij bepaaldelijk en herhaaldelijk voor die soort van zaken gebezigd worden en van sommige technische bijzonderheden op de hoogte zijn gebracht.

„Op bovenstaande gronden heeft de Geneeskundige Raad van Noord-Holland de eer, zich in zoover aansluitend bij het in den aanhef dezes vermeld schrijven van den Heer Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht in die provincie, Uwe Excellentie eerbiedig te verzoeken:

1o. met Uwen ambtgenoot van justitie in overleg te

treden omtrent de mogelijkheid om, zonder dat de regeling der rechtsmacht gewijzigd wordt, door wetsaanvulling, de gelegenheid te openen tot een voorloopig onderzoek door den rechter-commissaris belast met de instructie van strafzaken, op requisitoir van den officier van justitie, ook in zake van overtredingen, indien de feitelijke toedracht zoodanig onderzoek gewenscht maakt;

2o. ter beschikking te stellen van den Inspecteur van het geneeskundig Staatstoezicht voormeld, om bij voorkomende gevallen door hem van de noodige opdracht te worden voorzien, een gequalificeerd politiebeambte, of meerdere zoodanige beambten in de onderscheidene deelen van zijn ressort, hetzij die beambten door tusschenkomst van het Openbaar Ministerie daartoe uit de bestaande ambtenaren worden aangewezen, hetzij daartoe afzonderlijke personen aangesteld en van eene „commissie, als onbezoldigd rijksveldwachter" voorzien worden.

Hetwelk doende enz."

II.

„Aan Zijne Excellentie den Heer Minister van Justitie.

„In de laatste wintervergadering van den *Geneeskundigen Raad van Noord-Holland* kwam ter sprake eene strafvordering, ingesteld tegen CH. DAVENPORT (Sequah) voor het Kantongerecht in het Eerste Kanton te Amsterdam, ter zake van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, op grond van art. 436 Wetboek van Strafrecht.

„Het is bekend, dat genoemde persoon sinds geruimen tijd hier te lande, niet alleen ten huize van hen die zijne hulp inroepen, maar in het openbaar optreedt, geneeskundigen raad en bijstand verleenend, door aanprijzing en aanwending op bepaalde patiënten van door hem geleverde geneesmiddelen, bepaaldelijk ter genezing van rheumatisme.

„Dat dergelijke handelingen onder het bereik kunnen vallen van art. 436 Wetb. v. Strafrecht, lijdt geen twijfel. Voormelde persoon werd dan ook ter zake veroordeeld: o. a. door het Kantongerecht no. 2 te Rotterdam bij vonnis van 3 November 1891 tot eene geldboete van *f* 100 — het appèl tegen dit vonnis is nog aanhangig — en door het Kantongerecht no. 1 te Amsterdam bij voormeld vonnis van 28 November 1891 tot eene geldboete van *f* 25.

„Het zonderling feit nu dat DAVENPORT niettegenstaande deze veroordeelingen, welke immers door andere en ernstigere kunnen worden gevolgd, toch steeds met zijne praktijk voortgaat, laatstelijk te Alkmaar, te Haarlem en te Leiden, wordt gereedelijk verklaard wanneer men bedenkt, dat beide vervolgingen niet zijn ingesteld ter zake van zijne gewone wijze van optreden, maar onder bijzondere omstandigheden.

„De gewone wijze van optreden immers is deze, dat hij niet anders handelt dan in het bijzijn van een nevens hem op de estrade waar de patiënten worden onderzocht en behandeld, gezeten bevoegd geneeskundige. Voor de beide genoemde vervolgingen heeft de justitie blijkbaar een oogenblik benut waarop de anders aanwezige geneesheer zich even had verwijderd, althans deze assistentie tijdelijk ontbrak.

„De justitie schijnt dus uit te gaan van de opvatting, dat ingeval van zoodanige assistentie DAVENPORT straffeloos optreden kan. Ja, de kantonrechter te Amsterdam heeft de betrekkelijk lage straf nadrukkelijk gemotiveerd met de opmerking dat de beklaagde, in den regel door een geneeskundige bijgestaan, slechts gedurende hoogstens zeven minuten — de duur van diens afwezigheid — in contraventie was. Ook de officier van justitie te Amsterdam en die te Alkmaar hebben beiden, blijkens mededeeling aan den Geneeskundigen Raad door den Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht gedaan, aan dezen ambtenaar verklaard dat h. i. DAVENPORT door de assistentie van den geneeskundige gedekt en dus voor zijn gewoon optreden niet vervolgbaar was.

„Daargelaten nu of bij die opvatting aan vervolgingen wegens een toevallig ontbreken van die assistentie niet een chicaneuse schijn werd gegeven, wil het den Geneeskundigen Raad voorkomen dat de opvatting zelve aan gegronden twijfel onderhevig is.

„De Raad is van oordeel, dat, indien de medewerking van den door DAVENPORT daarvoor bezoldigden geneeskundige een geheel formeel en uitwendig karakter blijkt te dragen, indien niet DAVENPORT bij zijne behandeling bona fide de aanwijzingen blijkt te volgen van den geneeskundige, maar omgekeerd de geneeskundige inderdaad als werktuig van DAVENPORT moet worden beschouwd, het DAVENPORT blijft die onbevoegd, en het niet de geneesheer is die bevoegd de geneeskunst uitoefent.

„In dezen geest is, al waren de omstandigheden soms ietwat anders, ten aanzien van magnetiseurs die ook met medewerking van geneeskundigen door middel van hunne somnambules geneeskundigen raad geven, herhaaldelijk bij rechterlijke uitspraken beslist. (Men zie o. a. Hof N.-Holl. 13 Juni 1871, *Weekbl.* no. 3388; Hof Gelderland 30 Januari 1872, *Weekbl.* no. 3495; vooral Hof Z.-Holland 16 Nov. 1875, *Weekbl.* no. 3922; ook H. R. 10 Oct. 1871, *Weekbl.* no. 3389).

„In ieder geval is de vraag eene welke naar het oordeel van den Geneeskundigen Raad verdient voor den rechter te worden gebracht; zóó dat deze, na een grondig onderzoek omtrent de werkelijke toedracht der zaak, haar zuiver kunne uitmaken, liefst met zoodanige feitelijke beslissing, dat ook de uitspraak van den Hoogen Raad in cassatie daarover kunne worden uitgelokt. En voor deze meening mag de Raad zich mede beroepen op den steun bij de redactie van het *Weekblad van het Recht* (no. 6115) daarvoor gevonden.

„Inderdaad zou de rechtstoestand een zeer bedenkelijke mogen heeten, indien ontduiking der wet, welke uitoefening der geneeskunst als bedrijf door onbevoegden verbiedt, zoo gemakkelijk ware. De Nederlandsche wetgever neemt klaarblijkelijk het standpunt in, dat — gevallen van nood uitgezonderd — slechts zij, die wetenschappelijk onderlegd en ontwikkeld zijn, die den officieël aangewezen kring van studiën met vrucht hebben beoefend, tot het geven van geneeskundigen raad als uitoefening van een beroep mogen worden toegelaten; en handhaving van dat stelsel is dus, naar die opvatting, behartiging van het *algemeen belang*, niet van een *standsbelang*. Maar dan moet wel ernstig de vraag worden overwogen, of dit stelsel zoo licht, door eene bloot vormelijke ontduiking, kan worden ter zijde gesteld.

„De Geneeskundige Raad voormeld neemt daarom de vrijheid Uwer Excellentie eerbiedig te verzoeken het daarheen te willen leiden, dat een gerechtelijk onderzoek en een strafvervolging tegen DAVENPORT worde ingesteld ter zake van onbevoegde geneeskunst-uitoefening met zoogenaamde medewerking van een geneeskundige, d. i. ter zake van het bedrijf, zooals hij dat in Nederland uit te oefenen gewoon is.

„Mocht het dan blijken dat het bedrijf op die wijze straffeloos uitgeoefend worden kan, dan zou — hetzij tot verscherping, hetzij tot geheele verlating van het aangenomen stelsel — wetswijziging noodig zijn.

Hetwelk doende enz."

Een onzer ijverige medewerkers schrijft ons o.a. het volgende over een Sequah-patiënt:

„Inmiddels heb ik in Katwijk niet stil gezeten en begaf mij naar den op 15 Januari „wonderbaarlijk" „genezene"(!) *Jan van Rhijn*. Deze nu kon op dien dag slecht loopen, begaf zich per tram naar Leiden en te voet naar Sequah, waar hij behandeld werd en danste. 's Avonds liep hij naar Katwijk. 's Nachts kreeg hij weer meer pijn, die den volgenden dag (16 Jan.) toenam, zoodat hij 's avonds met moeite naar den barbier liep; dáár werd de pijn ('t was vóor 8 uur 's avonds) zoo hevig, dat hij niet alleen naar huis kon komen en sedert is hij erger dan te voren lijdende aan rheumatiek."

De bekende deurwaarder LACH te Rotterdam is, na een hevig lijden, bezweken. Of dit sterfgeval soms in verband staat met de *genees(?)methode* van Sequah, welke methode de overledene hemelhoog heeft geprezen, zouden wij niet gaarne beweren. Wat wij echter *wel* weten is, dat de toestand van deurwaarder L. toen hij, na zijne genezing door Sequah, opnieuw instortte, ellendiger was dan vóór de genezing.

De heer HENDRIKS, redacteur van het *Deventer Dag blad*, bericht ons, tot ons genoegen, dat gemeld Dagblad *geweigerd* heeft de Sequah-advertentiën op te nemen. Wie volgt dit goede voorbeeld?

De verkoop van de *Anker-geneesmiddelen* van de firma F. AD. RICHTER, (die ook nog onophoudelijk hier te lande worden geadverteerd) is, vanwege het Oostenrijksch Ministerie van Binnenlandsche zaken, aan de apothekers aldaar verboden.

In het desbetreffende besluit worden de middelen (waarvan de *Pain-expeller* wel het meest bekend is) gequalificeerd als onbetrouwbare bereidingen, die in staat zijn ernstige schade te berokkenen aan de gezondheid van het publiek, dat in het gebruik van geneesmiddelen verlichting van zijn kwalen zoekt.

Door de Russische regeering is weder een lijst openbaar gemaakt, ter aanvulling van de bestaande, van die geheimiddelen, waarvan de invoer in Rusland verboden is. Het getal dier middelen bedraagt ruim 60, waaronder Haarlemmerolie.

Sequah en de dagbladen.

De feiten spreken. Sequah verricht inderdaad door zijne *wrijfmethode* vóór en na genezingen van rheumatisme. Of die genezingen stand zullen houden, moet de tijd leeren. Reeds werd vernomen, dat meer dan één „genezene" weder even erg als vroeger aan rheumatiek lijdt. Valsche schaamte zal hen evenwel weerhouden, aan de zaak ruchtbaarheid te geven. Na zich eenmaal door het dansje op de estrade belachelijk te hebben gemaakt, vreezen zij zeker, het voor de tweede maal te doen door te verkondigen, dat zij . . . . bedrogen zijn geworden.

Of al deze lijders niet evenzeer zouden zijn genezen, als zij zich slechts voor eene flinke massage bij een geneeskundige hadden aangemeld? Wij zijn sterk geneigd het te gelooven. De bewijzen zijn er toch te over, dat op deze manier door een geneeskundige meer rheumatiek-lijders zijn genezen, dan Sequah ooit zal vermogen te doen.

Waarin bestaan intusschen de *genees(?)middelen* van Sequah? Hij houdt er twee soorten op na: in het eene fleschje is wat terpentijn en vette olie, in het andere wat rhabarber-aftreksel. De scheikundige analyse door bekwame mannen heeft dit aangetoond. Balsum opodeldoch, vlugsmeer, chloroform met zoete olie, cajaput-olie en nog meer dergelijke middelen hebben in dit opzicht reeds „wonderen" verricht, en niet tegen betaling van f 2.50, — den prijs van Sequah's genees(?)middelen, — maar voor een paar stuivers. Bij iederen apotheker kan men voor dezen prijs genoemde geneesmiddelen bekomen.

Sequah zou echter nimmer ook in ons land zooveel succes hebben gehad en nòg hebben, indien de dagbladen hem niet van den beginne af zoo krachtig hadden geholpen en steeds hielpen, zooals ze dit trouwens, in het algemeen, de kwakzalvers doen. Zelfs tal van dagbladen, die in de allereerste plaats aanspraak willen maken op den naam van „fatsoenlijk", die met alle kracht steeds ijveren (en terecht) tegen „slechte manieren" van de pers, ontzien zich niet, dagelijks hunne kolommen te vullen met verslagen niet alleen over Sequah's optreden, maar ook over zijne „genezingen". Wij zouden de redacties dier bladen willen vragen, of ze ook bereid zouden worden bevonden, in het redactioneel gedeelte melding te maken van al de genezingen, die, *dank zij de hulp van geneeskundigen*, dagelijks worden tot stand gebracht? Zij zouden, en met recht, weigeren dit te doen, want kolommen zouden zij dagelijks hebben te vullen. Waarom echter dan wel plaats geruimd voor al die humbugartikelen betreffende Sequah? Behoort dit ook tot de roeping der pers?

Over de advertenties spreken wij liefst maar niet. Al zijn de redacties en uitgevers ook overtuigd, dat de advertenties van Sequah, evenals die van andere kwakzalvers, slechts *leugens* verkondigen, zij nemen ze op, het is voor hen eene geldkwestie. Laat echter eens iemand komen met eene advertentie, dat hij een *bordeel* heeft geopend of zelfs met eene, strekkende om op eene andere wijze de onzedelijkheid te exploiteeren, zij zouden met volkomen te billijken verontwaardiging zoodanige advertentie weigeren te plaatsen. Op den keper beschouwd, is nochtans eene kwakzalvers-advertentie evenzeer *immoreel*. Laten zij dan niet met twee maten meten!

Onlangs werd een ingezetene van Gorredijk door den rechter veroordeeld wegens het doen plaatsen in een paar bladen van eene advertentie, waarbij hij hazenstrikken te koop aanbood. De rechter kon, met het oog op de strafwet, zeker niet anders handelen. Het vangen van hazen door middel van strikken is echter alleen een misdrijf door wetsduiding. Kwakzalvers-advertenties zijn misdrijven, gepleegd tegen het leven en de gezondheid. Zoo de wet ze al niet kan bereiken, laten dan toch althans de zich noemende *fatsoenlijke* dagbladen zich niet verder leenen om ze op te nemen.

G. X.

Het is te begrijpen dat wij het bovenstaande met genoegen en met volle instemming opnemen. Voor diegenen, die nog altijd niet aan het onbaatzuchtige van ons streven willen gelooven, voegen wij er bij, dat de schrijver noch geneeskundige, noch apotheker is.

RED.

De apotheek van Sequah.

Er wordt beweerd: DAVENPORT kan nu zijne middelen niet meer bij zijne séances verkoopen, omdat hij op 't oogenblik geen apotheker als medehelper heeft.

Men meent daarbij, dat vroeger, toen STUTTERHEIM nog zijne diensten bewees, alles in den haak was, en toch is niets minder waar dan dat.

De wet eischt o.a.:

a. dat de apotheker zijn beroep niet anders uitoefent dan in een *uitsluitend daartoe bestemd*(*), bij dag steeds toegankelijk, gedeelte van een huis, dat ook des nachts door hem of door een hulpapotheker (of apothekersbediende) bewoond is;

b. dat in elke apotheek moeten voorhanden zijn nauwkeurige maten, gewichten en balansen, een exemplaar van de Nederlandsche pharmacopee en de *geneesmiddelen, welke en zooals die daarin zijn aangegeven*;

c. dat elk geneesmiddel wordt bewaard in een daartoe geschikt voorwerp, hetwelk den officieelen en meest gebruikelijken officinalen naam van het middel duidelijk leesbaar tot opschrift draagt en dat bij *geneesmiddelen, in de Pharmacopee niet vermeld, het opschrift aanwijze, naar welk voorschrift zij bereid zijn.*

Wij willen het slechts bij deze drie eischen laten en vragen, of aan deze eischen door de Sequah-apotheek voldaan is. Het antwoord luidt zeker ontkennend en wij verklaren inderdaad niet te begrijpen, waarom het Geneeskundig Staatstoezicht in deze zaak nog niet meer handelend is opgetreden. (Wij weten dat in *Noord-Holland* daartoe pogingen zijn aangewend — maar te laat.)

De apotheek van Sequah en de wijze waarop

*) Wij cursiveeren. RED.

daar de artsenij-bereidkunde wordt uitgeoefend, is in strijd met onze pharmaceutische wetgeving en levert voor hen, die het aangaat, onophoudelijk gelegenheid om, met vrucht, proces-verbaal op te maken.

Wie weet of de talrijke geldboeten, die o.i. ongetwijfeld bij een vervolging zouden worden opgelegd, den man of de maatschappij niet zouden hebben doen terugschrikken?

Misschien waren dan de dineetjes — als reclamemiddel — achterwege gebleven en een eenvoudig broodje met kaas daarvoor in de plaats getreden. Het zou ons waarlijk leed gedaan hebben om de arme begunstigden, maar mogelijk was het tevens, dat, de hooge geldboeten, die volgens de wet *kunnen* worden toegepast, nog iets meer hadden uitgericht.

Sequah de „Godsgezant".

Het Weekblad „*Gelria*" meldt onder bovenstaanden titel het volgende:

„Bij het diner, Zaterdagmiddag door Sequah aan een 50-tal kinderen te Dordrecht gegeven, was ook tegenwoordig ds. Eigeman. Toen Sequah bij deze gelegenheid een bloemgeschenk ontving van een door hem behandelde juffrouw, vond de heer Eigeman daarin aanleiding om tot Davenport een enthousiaste toespraak te richten. Hij hoopte dat deze bloemen een voorspelling zouden bevatten voor Sequah's volgend leven, dat hij altijd op bloemen zou mogen wandelen. Men — o. a. dr. Bossers van 's Gravendeel — had zich wel geërgerd aan den naam „godsgezant," dien hij Davenport gegeven had, maar deze zou het beste doen met stil zijn gang te gaan. Hij, ds. Eigeman, hield hem, en zou hem blijven houden voor een werktuig in Gods hand, om de aan rheumatiek lijdende menschheid te genezen.

„Mooi zoo, een dokter en een apotheker had Sequah reeds — laatstgenoemde plaats is vacant door het overlijden van Stüterheim — een apostel bleef hem nog ontbreken. Wij zouden ds. Eigeman daarvoor willen aanbevelen; als Sequah een werktuig is in Gods hand om de aan rheumatiek lijdende menschheid te genezen, zal de Sequah-olie wel als een Hemelsch middel mogen verheerlijkt worden en — op den verkoop van de olie komt het aan. Hoe meer fleschjes verkocht worden, hoe gelukzaliger de Engelsche aandeelhouders zich zullen gevoelen; de hooge dividenden die zij, dank aan ds. Eigeman's apostolaat, zullen maken, bewegen misschien zelfs de puriteinen onder hen wel om den Hollandschen dominee zijn profaneerende reclame te vergeven!"

Een Magnetiseur.

Onze Haarlemsche correspondent schrijft:

„Inrichting voor

Magnetisme, Massage, Electriciteit, enz., enz.

J. VAN DER VELDE Az., Magnetiseur.

Korte Jansstraat 1.

Te spreken: Maandag, Dinsdag, Donderdag en Zaturdag, van 10—4 uur."

Zoo staat er in het Haarlemsch adresboek te lezen.

Reeds lang had ik gehoopt van dien man en z'n „kunst" eens iets te weten te komen, toen mij op Donderdag 11 Februari j.l. onverwachts de gelegenheid daartoe werd geboden. De man, die, naar ik hoor, eerst aan het Bestuur van de Vereeniging „Volksbelang" had aangeboden eene lezing te houden over „magnetisme", maar door dat Bestuur, m. i. zeer wijselijk, was bedankt, zou op den avond van dien dag zijn licht laten schijnen in het „Volksgebouw." Ik toog er heen en vond het niet te groote lokaal propvol-bezet met een 130tal nieuwsgierigen, allen in gespannen verwachting naar de dingen, die komen, de wonderen, die gebeuren zouden. Ook het vrouwelijk deel des menschdoms was vrij sterk vertegenwoordigd. Als allen zich even goed hebben geamuseerd als ik, dan hebben ze zich over hun stuiver entrée niet te beklagen gehad. Ik herinner me niet, in langen tijd zóó gelachen te hebben als dien avond. 't Was vermakelijk! Vergun me, geachte Redactie, u een klein relaas te geven van wat ik dien avond te hooren kreeg. (Tusschen twee haakjes: als in mijn verslag misschien eenigzins de logische gedachtengang ontbreekt, wijt dit dan niet aan mij: onze vriend de magnetiseur haspelde den boel nogal dooreen en verviel nog al eens in herhalingen). Maar ter zake.

Het animalisch ofte wel „levensmaggenetissemus" — zoo ving spreker aan — is een eigenschap, die aan allen eigen is. Niet aan enkelen, zooals helaas te lang is beweerd, neen, aan allen. De ouden kenden het reeds, Grieken en Romeinen hadden hunne orakels. Wat het dan is, mijne hoorders? Niemand kan daar antwoord op geven en daarom (dat „daarom" is prachtig!) zal ik het u heden avond uitleggen. We moeten het allen kennen. 't Is eene onzichtbare ijle vloeistof, die het gansch heelal doortintelt. 't Is de grond, het leven van al het geschapene. Zon, maan en sterren trekken elkander aan door het „maggenetissemus." 't Kan gebruikt worden door ons menschen tot genezing van zieken, vooral van krankzinnigen en zenuwlijders. De doctoren kennen de zieken niet genoeg. 't „Maggenetissemus" is het groote geneesmiddel voor 70 % der ziekten.

Eene ziekte is niets anders dan „zemelknobbels die zich opgehoopt hebben." Eén streek over iemand die ziek is, helpt meer dan jaren lang pillen.

Dat „maggenetissemus" is „mieskroskopisch" niet te zien, en toch zit het „zenuwfluide" in de lucht, we werken daarmede. Het is „positief" en „negatief," Het positieve zenuwfluide van den een moet werken op het negatieve idem van den ander. Oud en jong, we hebben dat fluide overal. Om het echter nuttig te gebruiken, moet men liefde hebben voor z'n naaste. 't Is zoo jammer, dat een magnetiseur van z'n kunst eten moet. (Gelach.)

Ja, mijne heeren, al lach jelui er om en al geloof je er niet aan, je kunt de proef nemen, ieder kan dit doen bij z'n naaste. Ook bij dieren en planten.

Dat „maggenetissemus," dat is lichtgevend (blauw), warmtegevend en opwekkend. Kijk — zegt spreker, terwijl hij z'n handen als zegenend uitstrekt — kijk, verscheidene hebben mij reeds verklaard, dat ze het lichtgevend fluidum uit de toppen mijner vingers hebben zien stralen. Velen uwer zullen 't ook wel zien. (Een tweetal stemmen op de voorste rij: wij zien het duidelijk! Een aantal stemmen: ik zie niks! Eén stem: ik zie alleen dat u erg lange vingers hebt!)

't Is niet anders dan het concentreeren van je wil op een ander. Als een van jelui een ongeluk krijgt op fabriek of werkplaats, neemt de proef maar! Alleen een gebroken been gaat moeielijk. 't Gaat wel, doch langzaam, maar toch in allen gevalle gauwer dan bij den dokter.

Drenkelingen (hier vlecht spreker een verhaal tusschen van een drenkeling te Rotterdam, dien hij eens het leven heeft teruggegeven) drenkelingen moeten worden geademd (altijd *on*even keeren!) op de „zemelknoop van den zonnevlek van de maagkuil." Maar . . . . — en hier werd de spreker nog ernstiger dan hij reeds was —, maar, *alle* menschen mogen 't niet doen. Alleen gezonden! Anders zou de zieke gezond en de gezonde ziek worden. Spreker is zelf wel eens bijna dood geweest van het „uitledigen" van zieken.

Wie zijn de eigenlijke geroepenen om het „maggenetissemus" te beoefenen? Eigenlijk de doctoren, want die kennen de inwendige organen. (Zou spreker hiermede bedektelijk hebben willen te kennen geven, dat *hij* die organen *niet* kent?) Maar de geneeskundigen willen er niet aan. En toch! Als 't „maggenetissemus" werd toegepast, zou Meerenberg wel afgebroken kunnen worden. Doch wat is 't ongeluk? De menschen komen te laat bij den magnetiseur. Als ze eerst door den dokter zijn verknoeid, zoeken ze hulp bij ons en gelukkig niet te vergeefs vaak. Spreker heeft drie jaren lang reeds praktisch en theoretisch „gewerkt." Hij heeft reeds 28 somnambules „gemaakt."

(10 minuten pauze, waarin eene fotografie werd vertoond, voorstellende den heer v. d. Velde met z'n sonnambule. Van uit de toppen zijner uitgestrekte vingers ziet men stralen uitgaan naar het lichaam van de „juffrouw". Spreker verklaart, dat het fluide, hoewel „mieskroskopisch" onzichtbaar, door de gevoelige fotografie toch wordt overgebracht!!)

Na de bezichtiging der fotografie door het „publiek", vangt spreker weder aan:

Dat fluide, ook genaamd „fluidum magneticum", is een zenuwen-middenstof tusschen geest en vleesch. Om die goed onder z'n macht te hebben, moet men weten hoe men strijken moet! Want heb je kiespijn en strijk ik verkeerd, dan krijg je oorpijn en omgekeerd. Daarom is 't ieders werk niet. (Onder 't publiek barst er één los in een luid gelach.) Mijne heeren, eerst onderzoeken, dan lachen! 't Is niet lachwekkend. De werking van den wil op de vloeistof van een ander is geen zaak om er den spot mee te drijven. Dat ze bestaat, mijne heeren . . . Kijk, ik heb gehoord, dat mijne patiënten heele vlammen uit mijn jas zagen schieten. (Een stem uit het publiek: is dat dan niet slecht voor je kleeren?) Neen, in 't minst niet, antwoordt spreker diep ernstig en eindigt daarna zijne voordracht met het voorlezen van ellenlange gedeelten uit diverse werken over Mesmer en andere dergelijke goochelaars, daarbij gedurig struikelende over citaten in de Fransche taal, die hij dan òf overslaat, òf door een welwillend toehoorder laat vertalen.

Na afloop der „séance" en op instantelijk aanhouden deed onze vriend eenige „proeven." Water — zoo beweert hij — kan door een eenvoudig strijken met de hand over 't glas zóó magnetisch worden, dat het bruist als spuitwater. Hij nam een glas pompwater, begon te strijken, maar vóórdat het begon te werken werd hij blijkbaar door dorst gekweld en dronk hij het leeg. Een der aanwezigen, naar hij beweerde door hoofdpijn gekweld, liet zich wat bewrijven en. . . genas na al de drie kunstbewerkingen te hebben ondergaan: magnetisme, hypnose en suggestie. Een tweede, lijdende aan een gekneusd been, werd eveneens bewerkt, maar verliet, even hinkend als altijd, het lokaal. Een derde, een juffrouw die wat „benauwderig" op de borst was, werd heel lang onder handen genomen en telkens — terwijl v. d. Velde een meter van haar af met uitgestrekten wijsvinger haar stond te begoochelen — gevraagd: voelt u nog niets? Het mensch bespeurde niets en verliet ongenezen de zitting. Een vierde eindelijk, lijdende aan zenuwtrekkingen in het aangezicht, zou te huis door hem behandeld worden.

En hiermede was de werkelijk leerzame avond alweer vervlogen.

Correspondentie.

Als nieuw lid is toegetreden:

De heer *C. Groenewegen*, arts te Rotterdam.

H. de V. v. S te *'s G.* Het spijt ons dat gij niet wat meer geduld hebt. Wij schreven, dat wij de zaak onderzochten, doch een dergelijk onderzoek, wil men zeker te werk gaan, is niet zoo gemakkelijk. Na uw schrijven hebben wij het onderzoek gestaakt.

Dr. H. J. B. te *A.* Op de eerste advertentie is geschreven; misschien kunnen wij dus daarover spoedig meer mededeelen. Wat de tweede advertentie aangaat, betreffende dien „Chirurg", die „onfeilbare genezing van koorts in drie dagen" belooft, zijn wij geheel van uwe meening dat deze, als afkomstig van een „bevoegd" persoon, vrij wat erger is.

Tegenover dergelijke personen, gedekt door hun bevoegdheid, staan wij geheel machteloos, vooral nu zij, door hun openbaar optreden, blijk geven dat hun aan de achting van weldenkende personen weinig gelegen is.

Het zou zeer gewenscht zijn dat onze Vereeniging in staat was hier waarschuwend op te treden, maar het zal niet gaan zonder haar aan groote moeielijkheden bloot te stellen.

W. A. te *R.* De *pillen van Fontaine* zijn in onderzoek; *het Elixir Godineau* moet wachten totdat wij weten of de kas een dergelijke uitgave kan lijden en het resultaat van de exploitatie in ons land een dergelijke uitgave wettigt.

V. d. G. en Co. te *R.* Dank voor de toezending. Wij houden ons verder aanbevolen. Het elixir Godineau was ons reeds bekend.

Onbekend abonné. Melrose is loodhoudend, dus vergiftig. Ofschoon wij gewoonlijk al geen middelen aanbevelen, kunnen wij het in uw geval, nu gij uw naam verzwijgt, zeker niet doen.

Wie staat ons borg dat gij inderdaad abonné zijt en niet iemand, die van ons een voorschrift voor een onschadelijk haar-kleurmiddel verlangt om het daarna op kwakzalverswijze te exploiteeren?

Niemand behoeft ooit bevreesd te zijn *ons* zijn naam te openbaren; zijn geheim is bij ons goed bewaard.

S. te *U* Gij vergist u in het doel onzer Vereeniging. Reeds meermalen hebben wij verklaard, dat wij er geen *bureau voor onderzoekingen* voor particulieren op nahouden. En om nu, na onderzoek, na te gaan, wat een halve flesch van het ons toegezonden middel *kosten mag* en u dit te berichten, zie, dit ligt niet op onzen weg.

Indien gij inderdaad vermoedens hebt, dat hier kwakzalverij in het spel is en gij kunt ons wat duidelijker inlichtingen verstrekken dan alleen geschiedt door toezending van een fleschje, dan zijn wij, als ook ons de zaak verdacht voorkomt, gaarne bereid een nader onderzoek — in 't algemeen belang — in te stellen, onverschillig of gij lid zijt der Vereeniging of niet.

Intusschen staat uw toegezonden middel ter dispositie bij den Secretaris-Penningmeester te Amsterdam.

v. H. en *l. N.* te *U.* Het is ons niet mogen gelukken een voorschrift van *Dr. Blijn's pilul. persanes* te vinden.

Veel moest tot een volgend no. blijven liggen.

Door bijzondere omstandigheden verschijnt dit no. eenige dagen later dan gewoonlijk.